

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

**ΓΡΑΠΤΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ Α΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ 2022
Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ**

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ:
ΔΕΙΓΜΑΤΙΚΟ ΓΡΑΠΤΟ ΔΟΚΙΜΙΟ

**ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΟΙΚΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:**

**ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ: 90 ΛΕΠΤΑ
ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΟΚΤΩ (8) ΣΕΛΙΔΕΣ.**

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζόμενους)

1. Στο εξώφυλλο του τετραδίου απαντήσεων να συμπληρώσετε όλα τα κενά με τα στοιχεία που ζητούνται.
2. Να απαντήσετε ΟΛΑ τα ερωτήματα.
3. Να μην αντιγράψετε τα θέματα στο τετράδιο απαντήσεων.
4. Να μη γράψετε πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.
5. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα μόνο με μπλε ή μόνο με μαύρη πένα ανεξίτηλης μελάνης. Μολύβι επιτρέπεται, μόνο αν το ζητάει η εκφώνηση, και μόνο για πίνακες, διαγράμματα κλπ.
6. Απαγορεύεται η χρήση διορθωτικού υγρού και διορθωτικής ταινίας.

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΜΕΡΟΣ Α΄: Αποτελείται από δέκα (10) ερωτήσεις.
Να απαντήσετε και τις δέκα (10) ερωτήσεις.
Η κάθε ερώτηση βαθμολογείται με έξι (6) μονάδες.

Ερώτηση 1

(α) Μία από τις ιδιότητες των οικονομικών αναγκών είναι ο πολλαπλασιασμός τους.

Να ονομάσετε και να εξηγήσετε **τρεις (3)** παράγοντες που συντελούν στον πολλαπλασιασμό των οικονομικών αναγκών.

(Μονάδες 3)

(β) Ένας τρόπος διεκπεραίωσης συναλλαγών είναι μέσω της έκδοσης επιταγής.

i. Να γράψετε **δύο (2)** πλεονεκτήματα από τη χρήση της επιταγής, ως μέσου πληρωμής αγαθών και υπηρεσιών.

(Μονάδες 2)

ii. Να εξηγήσετε τι είναι η «ακάλυπτη επιταγή».

(Μονάδα 1)

Ερώτηση 2

Η κατάρτιση οικογενειακού προϋπολογισμού συμβάλλει στην αποφυγή της υπερκατανάλωσης αγαθών και υπηρεσιών, περιορίζοντας τις αρνητικές επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον.

Να αναφέρετε:

(α) Δύο (2) πιθανές αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον από την υπερκατανάλωση αγαθών και υπηρεσιών.

(Μονάδες 2)

(β) Δύο (2) πλεονεκτήματα που μπορεί να προσφέρει ο οικογενειακός προϋπολογισμός στη διαχείριση των οικονομικών ενός νοικοκυριού, εκτός από τον περιορισμό της υπερκατανάλωσης.

(Μονάδες 2)

(γ) Δύο (2) παράγοντες που διαφοροποιούν την κατάρτιση του οικογενειακού προϋπολογισμού ανάμεσα σε διάφορα νοικοκυριά.

(Μονάδες 2)

Ερώτηση 3

«... οι διαδικτυακές αγορές είναι ένα φαινόμενο που έχει επικρατήσει και συνεχίζει να επικρατεί μέρα με την μέρα όλο και περισσότερο ανά το παγκόσμιο, παρουσιάζοντας μια ακόμα μεγαλύτερη αύξηση μετά από την έναρξη της πανδημίας του κορωνοϊού».

ΠΗΓΗ: <https://www.brief.com.cy/analyseis/online-agores-ti-agorazoy-n-oi-kyprioi-apo-diadiktyo>

(α) Να ονομάσετε **τρία (3)** είδη καρτών, τα οποία μπορεί να χρησιμοποιήσει ο καταναλωτής για τις διαδικτυακές του αγορές.

(Μονάδες 3)

(β) Να γράψετε **τρία (3)** σημεία τα οποία συστήνεται να λαμβάνει υπόψη του ο καταναλωτής κατά τις αγορές του μέσω διαδικτύου.

(Μονάδες 3)

Ερώτηση 4

(α) Η οικογένεια έχει διπλό οικονομικό ρόλο, τον καταναλωτικό και τον παραγωγικό.

i. Να εξηγήσετε, σε συντομία, τον καταναλωτικό ρόλο της οικογένειας και να δώσετε **ένα (1)** παράδειγμα.

(Μονάδες 2)

ii. Ο παραγωγικός ρόλος της οικογένειας περιλαμβάνει την οικιακή παραγωγή.

Να εξηγήσετε την έννοια «οικιακή παραγωγή» και να δώσετε **ένα (1)** παράδειγμα.

(Μονάδες 2)

(β) Να ονομάσετε και να εξηγήσετε, σε συντομία, τις **δύο (2)** κατηγορίες στις οποίες διακρίνονται οι καταναλωτικές αποφάσεις των μελών της οικογένειας.

(Μονάδες 2)

Ερώτηση 5

Τα γενετικά τροποποιημένα τρόφιμα, λόγω της δυνατότητας αυξημένης παραγωγής τους, μπορούν να καλύψουν τις διατροφικές ανάγκες μεγάλου μέρους του πληθυσμού της γης. Ωστόσο, η αυξημένη παραγωγή τους εγκυμονεί μεγάλους κινδύνους σε διάφορους τομείς της ανθρώπινης ζωής.

(α) Να αναφέρετε **δύο (2)** από τα κυριότερα γενετικά τροποποιημένα τρόφιμα τα οποία διακινούνται στο παγκόσμιο εμπόριο.

(Μονάδες 2)

(β) Να δώσετε **δύο (2)** πιθανές επιπτώσεις των γενετικά τροποποιημένων τροφίμων σε κάθε ένα από τους πιο κάτω τομείς:

- i. Περιβάλλον
- ii. Υγεία του καταναλωτή

(Μονάδες 4)

Ερώτηση 6

(α) Να γράψετε **τρία (3)** παραδείγματα τροφίμων, το οποίο παράγονται με τη δράση ωφέλιμων βακτηρίων.

(Μονάδες 3)

(β) Να τεκμηριώσετε την ορθότητα των πιο κάτω δηλώσεων, δίνοντας **ένα (1)** επιχειρήματα για την κάθε μία:

- i. Η τροφική δηλητηρίαση είναι συχνότερο φαινόμενο κατά τους καλοκαιρινούς μήνες.
- ii. Ένα αλλοιωμένο τρόφιμο θεωρείται ακατάλληλο για κατανάλωση.
- iii. Το κρέας θεωρείται πιο ευπαθές τρόφιμο από τα όσπρια.

(Μονάδες 3)

Ερώτηση 7

(α) Η ρύπανση του περιβάλλοντος, μεταξύ άλλων, έχει επιβαρύνει την τροφική αλυσίδα με βαρέα μέταλλα, προκαλώντας πολλαπλές επιπτώσεις όχι μόνο στα διάφορα οικοσυστήματα αλλά και στην ανθρώπινη υγεία.

Να αναφέρετε **δύο (2)** βαρέα μέταλλα τα οποία θεωρούνται επιβλαβή για την υγεία του ανθρώπου και για το κάθε ένα να σημειώσετε **έναν (1)** είδος τροφίμου με το οποίο είναι δυνατόν αυτό να εισχωρήσει στον ανθρώπινο οργανισμό.

(Μονάδες 4)

(β) Να εξηγήσετε το πιο κάτω σύμβολο:

(Μονάδες 2)

Ερώτηση 8

Πρόσθετα, στη βιομηχανία τροφίμων, χαρακτηρίζονται οι ουσίες εκείνες, οι οποίες δεν αποτελούν φυσικά συστατικά των τροφίμων, αλλά προστίθενται σε αυτά κατά την επεξεργασία, την αποθήκευση ή και την εμπορία τους για διάφορους λόγους.

(α) Να αναφέρετε **τρεις (3)** λόγους για τους οποίους χρησιμοποιούνται τα πρόσθετα στα τρόφιμα.

(Μονάδες 3)

(β) Να ονομάσετε **τρία (3)** είδη διατροφής στα οποία απαγορεύεται η χρήση προσθέτων.

(Μονάδες 3)

Ερώτηση 9

Τα απορρίμματα θεωρούνται πηγή ρύπανσης για το περιβάλλον. Ωστόσο, όταν αυτά υποβάλλονται στη σωστή διαχείριση, μπορούν να μετατραπούν σε νέα χρήσιμα προϊόντα.

(α) Μία από τις μεθόδους με τις οποίες μπορεί να επιτευχθεί η μετατροπή απορριμμάτων σε νέα προϊόντα είναι η ανακύκλωση.

Να αναφέρετε:

i. τις **τρεις (3)** βασικές κατηγορίες ανακυκλώσιμων υλικών.

(Μονάδες 1.5)

ii. άλλα **τρία (3)** ανακυκλώσιμα υλικά, τα οποία δεν εμπίπτουν στις τρεις βασικές κατηγορίες.

(Μονάδες 1.5)

(β) Η λιπασματοποίηση-κομποστοποίηση αποτελεί άλλη μία μέθοδο διαχείρισης απορριμμάτων, η οποία έχει ως στόχο τη μετατροπή τους σε χρήσιμο προϊόν.

Να αναφέρετε το είδος των απορριμμάτων που χρησιμοποιείται και το προϊόν που προκύπτει κατά την εφαρμογή αυτής της μεθόδου διαχείρισης απορριμμάτων.

(Μονάδες 3)

Ερώτηση 10

(α) Να αντιστοιχίσετε τις κατηγορίες τροφίμων της Στήλης Α΄ με τα παραδείγματα τροφίμων της Στήλης Β΄.

Στήλη Α΄	Στήλη Β΄
1. Λειτουργικά τρόφιμα	α. Φρούτα κομμένα σε φέτες
2. Επεξεργασμένα τρόφιμα	β. Γάλα με φυτικές στερόλες
3. Ελάχιστα επεξεργασμένα τρόφιμα	γ. Αβγά εμπλουτισμένα με ω-3 λιπαρά οξέα
	δ. Πουρές πατάτας σε σκόνη
	ε. Ντομάτες σε κονσέρβα
	στ. Αποφλοιωμένες πατάτες

Να μεταφέρετε στο τετράδιο απαντήσεων τους αριθμούς της Στήλης Α΄ και να γράψετε δίπλα από κάθε αριθμό το γράμμα της Στήλης Β΄ που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση.

Σε κάθε κατηγορία τροφίμων, αντιστοιχούν **δύο (2)** παραδείγματα τροφίμων.

(Μονάδες 3)

(β) Η **μη ενζυματική κασπάνωση** είναι η χημική αντίδραση μεταξύ ορισμένων συστατικών ενός τροφίμου. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να υποβαθμίζεται η ποιότητα πολλών προϊόντων, ενώ σε άλλα προϊόντα μπορεί να έχει θετική επίδραση στο χρώμα και το άρωμά τους.

Να γράψετε **ένα (1)** παράδειγμα τροφίμου στο οποίο η μη ενζυματική κασπάνωση είναι επιθυμητή και **ένα (1)** παράδειγμα τροφίμου στο οποίο είναι ανεπιθύμητη.

(Μονάδες 2)

(γ) Να ονομάσετε τη χημική αντίδραση που προκαλεί υποβάθμιση της ποιότητας των λιπαρών τροφίμων.

(Μονάδα 1)

**ΤΕΛΟΣ ΜΕΡΟΥΣ Α΄
ΑΚΟΛΟΥΘΕΙ ΤΟ ΜΕΡΟΣ Β΄**

ΜΕΡΟΣ Β΄: Αποτελείται από τέσσερις (4) ερωτήσεις.

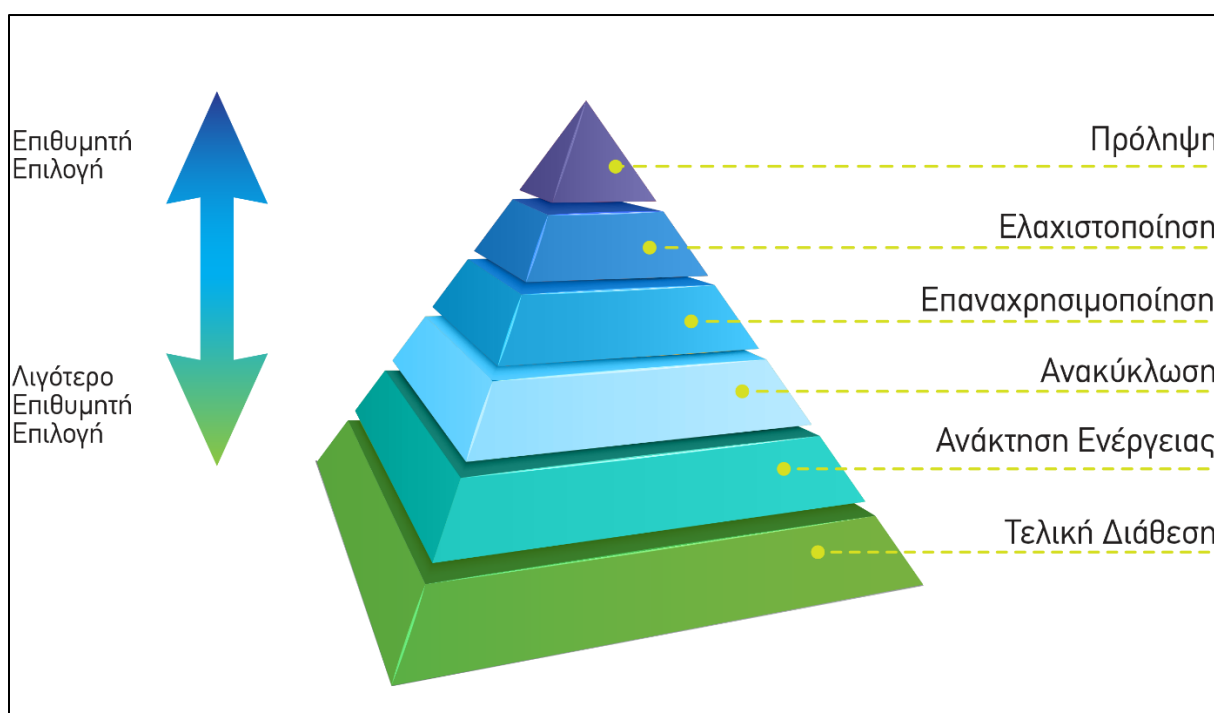
Να απαντήσετε και τις τέσσερις (4) ερωτήσεις.

Η κάθε ερώτηση βαθμολογείται με δέκα (10) μονάδες.

Ερώτηση 1

Σύμφωνα με τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα κράτη μέλη καλούνται να εφαρμόζουν την πιο κάτω ιεράρχηση ως προς τη διαχείριση των απορριμμάτων, ώστε να διασφαλισθεί η προστασία της δημόσιας υγείας και του περιβάλλοντος.

Ιεράρχηση επιλογών για τη διαχείριση των στερεών απορριμμάτων

(α) Να δικαιολογήσετε γιατί οι πρώτες επιλογές, στην πιο πάνω ιεράρχηση διαχείρισης απορριμμάτων, είναι πιο επιθυμητές.

(Μονάδα 1)

(β) Να αναφέρετε **δύο (2)** πρακτικές που μπορεί να υιοθετεί στην καθημερινότητά του ο καταναλωτής, για την κάθε μια από τις πιο κάτω επιλογές διαχείρισης αποβλήτων:

i. Πρόληψη

ii. Επαναχρησιμοποίηση προϊόντων

(Μονάδες 4)

(γ) Σύμφωνα με την ιεράρχηση διαχείρισης αποβλήτων, η **Ανάκτηση Ενέργειας** και η **Διάθεση** παρουσιάζονται ως οι λιγότερο επιθυμητές επιλογές.

i. Να ονομάσετε την **κύρια** μέθοδο διαχείρισης αποβλήτων, που ως πρακτική ανάκτησης παρέχει τη δυνατότητα παραγωγής ενέργειας.

(Μονάδα 1)

ii. Να αναφέρετε **δύο (2)** μειονεκτήματα της μεθόδου διαχείρισης αποβλήτων που ονομάσατε στο υποερώτημα (i).

(Μονάδες 2)

iii. Να γράψετε **δύο (2)** λόγους που να αιτιολογούν γιατί η υγειονομική ταφή, ως μέθοδος διάθεσης, πρέπει να αποτελεί την τελευταία επιλογή στη διαχείριση αποβλήτων.

(Μονάδες 2)

Ερώτηση 2

Η Σοφία και ο Αλέξης είχαν καλεσμένους στο σπίτι για βραδινό. Από την πίτσα που παρήγγειλαν, περίσσεψαν μερικά κομμάτια τα οποία τύλιξαν με πλαστική μεμβράνη και τα άφησαν στον πάγκο της κουζίνας, για να τα καταναλώσουν για μεσημεριανό την επόμενη ημέρα.

(α) Να γράψετε και να εξηγήσετε **τρεις (3)** παράγοντες, οι οποίοι πιθανόν να ευνοήσουν την ανάπτυξη των μικροοργανισμών και να συμβάλουν στην αλλοίωση του φαγητού της Σοφίας και του Αλέξη.

(Μονάδες 3)

(β) Να γράψετε **τέσσερα (4)** προληπτικά μέτρα, που απαιτείται να λαμβάνονται κατά τον χειρισμό των τροφίμων, εκτός από την προφύλαξή τους, έτσι ώστε να περιοριστεί η πιθανότητα πρόκλησης τροφικής δηλητηρίασης.

(Μονάδες 4)

(γ) Να ονομάσετε και να εξηγήσετε τις **δύο (2)** κατηγορίες χαρακτηριστικών από τις οποίες εξαρτάται η ποιότητα των τροφίμων.

(Μονάδες 3)

Ερώτηση 3

(α) Σύμφωνα με μελέτες, τα τρόφιμα βιολογικής καλλιέργειας είναι πιο θρεπτικά από τα τρόφιμα που παράγονται με τη συμβατική καλλιέργεια. Ωστόσο, τα βιολογικά τρόφιμα είναι, συνήθως, ακριβότερα από τα συμβατικά τρόφιμα.

Να γράψετε **δύο (2)** λόγους που δικαιολογούν το υψηλότερο κόστος των τροφίμων βιολογικής καλλιέργειας, έναντι των τροφίμων συμβατικής καλλιέργειας.

(Μονάδες 3)

(β) Να αναφέρετε **δύο (2)** λόγους για τους οποίους η συμβατική καλλιέργεια θεωρείται μη φιλική προς το περιβάλλον.

(Μονάδες 2)

(γ) Να ονομάσετε **δύο (2)** πρακτικές που χρησιμοποιούν οι βιολογικοί καλλιεργητές, όπως αυτές επεξηγούνται στις πιο κάτω προτάσεις:

- i. Καλλιέργεια ειδικών φυτών, όπως η λουβάνα και τα μπιζέλια, για την αναζωογόνηση και βελτίωση της ποιότητας του εδάφους.
- ii. Αναστολή καλλιέργειας εδάφους κάθε ένα έως τρία χρόνια, ώστε αυτό να επανακτήσει φυσικά όλα τα θρεπτικά του συστατικά.

Να μεταφέρετε στο τετράδιο απαντήσεων τους αριθμούς i – ii, σημειώνοντας την απάντησή σας δίπλα από τον αριθμό.

(Μονάδες 2)

(δ) Σύμφωνα με τους κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ένα προϊόν θεωρείται βιολογικό όταν αυτό φέρει ορισμένες υποχρεωτικές ενδείξεις στη σήμανσή του.

Να αναφέρετε **τρεις (3)** υποχρεωτικές ενδείξεις που επιβάλλεται να αναγράφονται στην ετικέτα ενός τροφίμου, οι οποίες διασφαλίζουν τη γνησιότητά του ως βιολογικό προϊόν.

(Μονάδες 3)

Ερώτηση 4

(α) Ο σκοπός της εφαρμογής των μεθόδων συντήρησης τροφίμων είναι η αύξηση του χρόνου διατήρησής τους.

Να αναφέρετε **δύο (2)** παράγοντες που επηρεάζουν τη διάρκεια διατήρησης ενός τροφίμου.

(Μονάδα 2)

(β) Να προσδιορίσετε εάν το περιεχόμενο των πιο κάτω δηλώσεων είναι **Σωστό** ή **Λάθος**:

- i. Στην αποστείρωση, ως μέθοδο συντήρησης τροφίμων, εφαρμόζονται χαμηλές θερμοκρασίες.
- ii. Η ζύμωση, ως μέθοδος συντήρησης τροφίμων, ανήκει στις φυσικές μεθόδους.
- iii. Η προσθήκη σακχάρων, ως μέθοδος συντήρησης τροφίμων, θεωρείται χημική μέθοδος.
- iv. Η ακτινοβόληση, ως μέθοδος συντήρησης τροφίμων, θεωρείται φυσική μέθοδος.

Να μεταφέρετε τα σύμβολα (i, ii, iii) στο τετράδιο απαντήσεων και να βάλετε δίπλα από αυτά, **Σ** για το σωστό και **Λ** για το λάθος.

(Μονάδες 4)

(γ) Να αναφέρετε **δύο (2)** παραδείγματα τροφίμων τα οποία μπορούν να συντηρηθούν με την κάθε μία από τις πιο κάτω μεθόδους:

- i. Παστερίωση
- ii. Συμπύκνωση
- iii. Κάπνισμα
- iv. Κατάψυξη

(Μονάδες 4)